

Súd: Mestský súd Košice
Spisová značka: K3-16C/100/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7521204389
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Sinčáková
ECLI: ECLI:SK:MSKE:2023:7521204389.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mestský súd Košice sudkyňou JUDr. Zuzanou Sinčákovou v spore žalobcov: v 1.rade A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. X, XXX XX C., prechodne bytom Brisbane, Austrália a v 2.rade D. E. F., nar. XX.X.XXXX, trvale bytom G. XX, XXX XX H., I. E., právne zast. Advokátska kancelária VEREB, s.r.o., so sídlom Hrnčiarska 3, 040 01 Košice proti žalovanej: J. F., nar. X.X.XXXX, trvale bytom K. XXX, XXX XX K., právne zast. Advokátska kancelária Granec, spol. s r.o., so sídlom Kováčska 28, 040 01 Košice o určenie neplatnosti vydedenia a závetu a o určenie, že sú dedičmi

rozhodol:

I. Súd určuje, že žalobcovia v 1. a 2.rade A. B. a D. E. F. sú dedičmi po poručiťovi D. L. F., nar. XX.X.XXXX, zomr. X.X.XXXX.

II. Žalobu v zostávajúcom rozsahu zamieťa.

III. Žalovaná má proti žalobcom v 1. a 2.rade nárok na náhradu trov konania v rozsahu 33% s tým, že o výške trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Žalobcovia v 1.a 2. rade podanou žalobou žiadali, aby súd určil, že závet a listina o vydedení poručiťova D. L. F. zriadené dňa 28.5.2020 vo forme notárskej zápisnice sú neplatné a že sú dedičmi po poručiťovi D. L. F., nar. XX.X.XXXX, zomr. X.X.XXXX.

2. Podanú žalobu odôvodnili žalobcovia tým, že sú plnoletí potomkovia a dedičia v prvej dedičskej skupine po poručiťovi D. L. F.. V dedičskom konaní boli žalobcovia oboznámení, že poručiťel zomrel so zanechaním závetu a listiny o vydedení. V časti závetu poručiťel vyhlásil, aby všetok majetok zdedila žalovaná ako jeho manželka a v časti vydedenia vydedil svoje deti - žalobcov v 1. a 2.rade z dôvodu, že o poručiťela trvalo neprejavujú opravdivý záujem, ktorý by ako potomkovia mali prejavovať. Žalobcovia notárovi oznámili, že dedičstvo neodmietajú, že sa považujú za dedičov v prvej dedičskej skupine a že listinu o ich vydedení so závetom kvalifikujú ako neplatné právne úkony. Konajúci notár dňa 21.7.2021 vyzval vydedených potomkov poručiťela na podanie žaloby o určenie neplatnosti vydedovacích dôvodov a závetu v 30-dňovej lehote. Žalobcovia namietajú zjavnú všeobecnosť a neurčitosť dôvodov pre vydedenie, keď v notárskej zápisnici sa uvádza iba citácia právnej vety § 469 ods.1 písm. b) Občianskeho zákonníka a iba veľmi stručne nestretávanie sa v prípade žalobkyne v 1.rade 25 rokov a žalobcu v 2.rade 12 rokov, pričom žalobcovi v 2.rade sa vytýka ešte podvod s bytom na M. N. O. C..

Ohľadne nestretávania sa žalobkyne v 1.rade 25 rokov uviedli, že rodičia sa rozviedli, keď žalobkyňa mala šesť rokov a po rozvode sa musela s matkou a so žalobcom v 2.rade odsťahovať z bytu v Košiciach k starým rodičom do Prešova. Pokiaľ boli žalobcovia maloletí, poručiťel neplatil výživné a iba sporadicky ich vzal na víkend k babke do P. Q. O.. Od desiatich rokov poručiťel žalobkyňu v 1.rade nekontaktoval na narodeniny, Vianoce, či pri iných príležitostiach. Žalobkyňa spomenula stretnutia s poručiťelom

v rokoch 1991, 1993. Od roku 1997 sa žalobkyňa zdržiava v zahraničí, domov chodila sporadicky, otcovi zo začiatku posielala pohľadnice a blahoželania, ale ani raz neodpísal, nezavolať alebo iným spôsobom sa nesnažil s ňou skontaktovať. V roku 2010 otcovi poslala svadobné oznámenie, avšak ten jej neposlal ani len blahoželanie. K dôvodom vydedenia žalobcu v 2.rade okrem dôvodov týkajúcich sa žalobkyne v 1.rade uviedli, že byt na Turgenevovej ulici bol pridelený matke žalobcov. Po splatení bytu porúčiteľ donútil matku žalobcov pod psychickým nátlakom previesť byt na jeho meno a po rozvode sa odmietol z bytu vysťahovať. Prestal v ňom bývať, keď sa presťahoval k novej partnerke. Následne ho previedol na žalobcu v 2.rade a keď chcel kúpiť dom v Budimíri, požadoval spätný prevod bytu, aby získal financie na kúpu nehnuteľnosti, čo žalobca odmietol a od tohto momentu s ním porúčiteľ prestal komunikovať. Prevod bytu z porúčiteľa na žalobcu v 2.rade sa uskutočnil darovacou zmluvou bez akýchkoľvek vedľajších dojednaní s tým, že prevod inicioval porúčiteľ a žalobca v 2.rade po prevode zaplatil všetky dlžoby ohľadne bytu.

Poukázali na to, že pri danom dôvode vydedenia je potrebné skúmať, či potomok mal reálnu možnosť o porúčiteľa prejavovať opravdivý záujem sa s potomkom stýkať a udržiavať s ním kontakt, či štandardné príbuzenské vzťahy. Vydedenie je dané iba vtedy, keď porúčiteľ o tento príbuzenský vzťah stojí, citovo mu vadí taký stav, avšak tento dôvod nie je daný, ak porúčiteľovi je tento stav ľahostajný, eventuálne k tomuto stavu sám prispel, čo je aj tento prípad. Zákonný dôvod vydedenia vyžaduje, aby neprejavenie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu, pričom žalobcovia ako potomkovia nezavinili nestretávanie sa s otcom. Vzhľadom na to, že dôvody pre vydedenie žalobcov v danom prípade nie sú dané, teda listina o vydedení je neplatná, žalobcovia sa domáhajú aj neplatnosti závetu s poukazom na § 479 Občianskeho zákonníka. Žalobcovia ako plnoletí potomkovia porúčiteľa majú právo na svoj zákonný dedičský podiel. Jedná sa o relatívnu neplatnosť právneho úkonu.

3. Žalovaná s podanou žalobou nesúhlasila a navrhla ju zamietnuť. Vo vyjadrení k žalobe zo dňa 11.11.2021 uviedla, že žalobcovia v žalobe potvrdili skutkové tvrdenie porúčiteľa o dlhodobom nestretávaní sa s ním. Žalovaná sa nestotožnila s tvrdením žalobcov, že o porúčiteľa nemohli prejavovať opravdivý záujem z dôvodu na jeho strane. Takéto tvrdenie je nielen snahou o zjednodušenie ich rodinných vzťahov, ale najmä snahou o presun akejkoľvek zodpovednosti za vzniknutý stav na ich zomrelého otca, ktorý sa už nemôže brániť. Žalovaná nepovažuje za spoločensky slušné a únosné, ak sa priami potomkovia s porúčiteľom nekontaktujú 25, resp. 12 rokov. Nezáujem žalobcov o porúčiteľa nie je v konaní sporný. Žalobcovia skôr poukazujú na to, že dôvodom tohto nezáujmu bol sám porúčiteľ. Žalovaná má za to, že tento nezáujem porúčiteľom vyvolaný určite nebol. Preukázanie tejto skutočnosti zaťažuje predovšetkým žalobcov, pričom žalobcovia toto dôkazné bremeno neunášajú. Vôľa porúčiteľa je v tomto smere zrejmalá. Ak by mal konajúci súd za to, že listina o vydedení trpí vadou, z ktorého dôvodu by mala byť neplatná, vo vzťahu k závetu porúčiteľa je titulom aplikácie ust. § 479 druhá veta Občianskeho zákonníka možné hovoriť nanajvýš o jeho čiastočnej neplatnosti.

4. Žalobcovia v 1. a 2.rade vo vyjadrení zo dňa 15.12.2021 (tzv. replika) tvrdili, že v listine o vydedení absentuje vymedzenie konkrétneho vydedovacieho dôvodu z časového a vecného hľadiska, takže túto listinu je nutné kvalifikovať ako absolútne neplatný právny úkon pre jej neurčitost', nezrozumiteľnosť a rozpor so zákonom. Žalobcovia odmietali záver žalovanej, že potvrdili skutkové tvrdenia porúčiteľa v podobe dlhodobého nestretávania sa s ním. Samotný fakt, že sa s porúčiteľom nestretli po dobu uvedenú v listine o vydedení ešte nenapĺňa skutkovú podstatu vydedenia. Porúčiteľ o nestretávanie neprejavil žiaden záujem. Pokiaľ potomkovia zostanú trvale mimo územia Slovenskej republiky, tak nestretávanie sa s rodičmi je logickým dôsledkom a nemôže to byť dôvod na vydedenie. Nesúhlasili tiež s konštatovaním žalovanej, že nezáujem žalobcu o porúčiteľa nie je v konaní sporný, pretože samotný nezáujem nie je daný nejakým počtom rokov, po ktoré potomok s rodičom nebol v kontakte, ak tento stav je spôsobený objektívnymi okolnosťami, ako je dlhodobý pobyt mimo územia SR alebo tým, že samotný rodič nemá záujem o potomka.

5. Žalovaná vo vyjadrení zo dňa 21.2.2022 (tzv. duplika) zotrvala na tvrdení, že dlhodobé nestretávanie sa žalobcov s porúčiteľom bolo dôsledkom ich úplného nezáujmu o jeho osobu. Tvrdenie žalobkyne v 1.rade o tom, že sa s porúčiteľom nemohla stretávať, nakoľko žije v zahraničí, považovala za absurdné. Porúčiteľ sa so žalobkyňou v 1.rade stretnúť chcel a toto stretnutie mal sprostredkovať žalobca v 2.rade, no žalobkyňa v 1.rade to odmietla. Žalovaná poprela aj tvrdenie žalobkyne v 1.rade, že by porúčiteľovi zaslala svadobné oznámenie. Porúčiteľ sa o svadbe svojej dcéry dozvedel až dodatočne od známeho. Prejaviť úprimný záujem o svojho otca je v dnešnej dobe možné aj inak ako cestovaním

napriec zemeguľou. Źalobcovia poruĉiteľovi ani nepísali a nevolali. Źivot v zahraniĉí nie je a ani nemôže byť objektívnou okolnošou brániacou akémukoľvek stretávaniu sa po dobu 25, resp. 12 rokov. Naopak, nestretávanie sa po tak dlhú dobu spolu s absenciou akejkoľvek inej komunikácie len dokrešľuje skutoĉnosť, že Źalobcovia sa o poruĉiteľa za jeho života vôbec nezaujímali.

6. Z notárskej zápisnice ĉ. N119/2020, Nz 1388/2020 napísanej dňa 28.5.2020 v notárskej kancelárii JUDr. Silvie Pršebice, notárky vyplýva, že D. L. F. vydedil svoje deti Źalobkyňu v 1.rade a Źalobcu v 2.rade z dôvodu, že o poruĉiteľa trvalo neprejavujú opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mali prejavovať. Toto ich správanie sa prejavuje tým, že obe deti sa od jeho rozvodu s ich matkou prestali s ním stretávať. S dcérou A. nie je v kontakte približne 25 rokov, vôbec mu nevolá, ani iným spôsobom ho nekontaktuje, dokonca odmietla kontakt s ním, aj keď sa on s ňou pokúšal kontaktovať prostredníctvom syna E. asi pred 12-timi rokmi, tak prostredníctvom neho odkázala, že nemá záujem sa s ním stretnúť a kontaktovať. So Źalobcom v 2.rade nie je v kontakte približne 12 rokov, dlhodobo žije v Ćeskej republike a vôbec sa s ním nekontaktuje. Tento kontakt prerušil po tom, ĉo zistil, že synov vzťah k nemu nie je úprimný a snažil sa ho len využívať a podvodom ho pripravil o byt v Košiciach na Turgenevovej ulici. Dôsledky vydedenia vzťahoval aj na potomkov jeho vydedených detí. D. L. F. zároveň vyhlásil, že pre prípad svojej smrti odkazuje všetok nehnuteľný majetok ako aj hnuťelný majetok, všetky dediteľné majetkové a nemajetkové právo a pohľadávky, obchodný podiel v spoločnosti Istropol, spoločnosť s ruĉením obmedzením, ako aj peňažné prostriedky, vklady v peňažných ústavoch a podielové listy manželke – Źalovanej.

7. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 21.7.2021 sp.zn. 12D 350/2020, Dnot 68/2020 napísanej v notárskej kancelárii notára JUDr. Jozefa Pavlíka vyplýva, že v dedičskej veci po poruĉiteľovi D. F. ako dedičia zo zákona by prichádzali v úvahu manželka (Źalovaná) a deti poruĉiteľa (Źalobkyňa v 1.rade a Źalobca v 2.rade). Poruĉiteľ zanechal listinu o vydedení a závet spísaný dňa 28.5.2020. Vydedené deti poruĉiteľa namietali vydeďovacie dôvody a závet a Źiadali súdneho komisára o poskytnutie 30-dňovej lehoty na podanie Źaloby o urĉenie neplatnosti vydeďovacích dôvodov a závetu. Na základe uvedených skutoĉností bolo pojednávanie uznesením odroĉené na dobu 30 dní.

8. Źalobkyňa v 1.rade vypovedala, že jej vzťah s otcom nebol konfliktný od obdobia, keď dospela. Spomienky na detstvo neboli veľmi pozitívne. Otca kontaktovala počas štúdia a odvtedy mali minimálny kontakt. Posledný osobný kontakt bol v rokoch 1995 – 1997, keď bola pozrieť jeho dom v Budimíri. V 1997 roku sa odsťahovala do zahraniĉia. Písala smu pohľadnice. Informácie o otcovi mala od známych. Vzťah s otcom alebo udržiavanie kontaktu neriešila. V roku 2010 mu poslala svadobné oznámenie, gratuláciu od neho nedostala. Otca nepozvala na svadbu, pretože neboli v kontakte a on nemal podľa nej záujem o to, ĉo sa deje v jej živote. Cez sociálne siete ho nekontaktovala, viac-menej ĉakala, kedy on prejaví záujem o kontakt. Nepamätá si na situáciu spomínanú v zápisnici o vydedení, že cez brata mala otcovi odkázať, aby ju nekontaktoval. Otec ju za posledných 25 rokov nekontaktoval. Keď prišla na Slovensko, otca nenavštívila, pretože sa chcela stretnúť s ľuďmi, ktorí sa s ňou chcú kontaktovať. Chodievala tu najprv cca raz za polrok a od kedy žije v Austrálii (2007), snaží sa prísť cca raz za 18 mesiacov.

9. Źalobca v 2.rade vo výpovedi uviedol, že okolo roku 1995 otec na neho prepísal byt, v ktorom ako malí bývali a z ktorého sa potom museli vystáňovať. O rok - dva neskôr otec chcel, aby byt predal a dal mu peniaze z predaja, pretože potreboval financovať dom v Budimíri. On to odmietol, pretože mal rok do ukonĉenia vysokej školy a bol rád, že bude mať kde bývať. To otca našťvalo a napísal mu, že ho už nechce vidieť. Od tej doby sa ho trochu bál, pretože na neho kriĉal a správal sa hrubo. Źalobcovi to potom, asi po 10-12 rokoch nedalo, našiel kontakt na otca a napísal mu. V rokoch 2007-2008 sa pár krát stretli, aj s rodinou Źalobcu. Ak tu bol, preferoval ostať u mamy. Raz v nedeľu sa mali stavať v Budimíri u otca na návštevu, no zdržal sa s mamou (boli pozerat' byt, o ktorý mala záujem) a otcovi zavolať, že príde o polhodinu neskôr. Našťvalo ho to a povedal mu, že o zdvorilostné návštevy nestojí a že ho už nechce ani vidieť. Źalobcu to našťvalo, pretože sa snažil vzťah urovnať. Po ďalší krát to už nedával dohromady, od tej doby ho nekontaktoval a ani nevidel. Otec ho nekontaktoval. Źalobca sa obával otca kontaktovať, pretože bol na neho našťvaný a nedával tomu ďalšiu šancu, pretože cítil nezáujem z jeho strany. Otec sa cez neho nepokúšal skontaktovať so sestrou. Zdá sa mu, že ak sa snažil dať dohromady celú rodinu, navrhol otcovi, ĉi nechce vidieť jeho sestru, pýtal sa aj sestry, ale nevie, ako to dopadlo, zrejme nebol záujem. Nepamätá si vyjadrenie, že sestra nemala záujem o kontakt s otcom. Sestra hovorila, že otec je na nich z nejakého dôvodu našťvaný. Otec mu daroval byt s tým, že to treba prepísať a aj on pripravil darovaciu zmluvu. Otca na svoju svadbu nepozýval, pretože v uvedenom ĉase neboli v kontakte, otec bol na neho nahneváný.

10. Žalovaná pred súdom vypovedala, že s poručiteľom sa poznala od roku 2005 a od roku 2006 boli manželia. Jej nebohý manžel cítil veľkú krivdu voči svojim deťom, hlavne voči E., kde cítil podvod s bytom. Manžel jej povedal, že ho obrali o byt a on sa potom dostal do finančných ťažkostí, keď potreboval peniaze na dom v Budimíri. Zistil, že byt nie je jeho a E. mu nechcel pomôcť. E. sa raz vyjadril, že podľa jeho matky mal otec veľa majetku a bolo treba prepísať byt. Žalovaná potvrdila, že žalobca sa snažil kontaktovať, občasne sa stretávali. Ak k ním prišiel, vždy len na chvíľku. Manžel sa cítil akoby na druhej, vedľajšej koľaji. Poslednýkrát mali prísť k ním na obed okolo 11.00 hod. a žalobca niekedy okolo 13.00 zavolať, že budú meškať. Manžel bol sklamaný, že už je po obede a ešte tam nie sú. Povedal jej, že riešia niečo s matkou a neprídu. Odvtedy sa vzájomne nekontaktovali. Nevie o tom, že by žalobkyňa poslala otcovi svadobné oznámenie. O svadbe sa dozvedel jej manžel od známeho a bol veľmi sklamaný a rozladený, že k oltáru je vedie niekto druhý. Žalovaná vie, že jej manžel sa snažil cez syna skontaktovať s dcérou. Žalobca im povedal, že jeho sestra nemá záujem sa s otcom stretnúť. Poručiteľ mal svoje deti rád a veľmi ho mrzelo, že sa tak odcudzili. V období, keď sa stretávali so žalobcom a jeho deťmi, bol šťastný a hrdý, že sa žalobcovi darí. Na svadbu s poručiteľom nepozývali žalobcov a ani im a ani nikomu inému neposielali svadobné oznámenie, pretože to bola svadba len za účasti matiek manželov. Nemali ani hostinu. Za obdobie rokov 2010 až 2020 nevie o nijakom konkrétnom kontakte zo strany manžela vo vzťahu k žalobcom. Poručiteľ cítil krivdu s bytom a mali ho žalobcovia kontaktovať a urobiť ďalší krok.

11. Z výpovede svedkyne M. F., matky žalobcov a bývalej manželky poručiteľa vyplynulo, že po rozvode s poručiteľom svedkyňa nemohla ostať v byte na Turgenevovej ulici, išla preto aj s deťmi bývať do Prešova k rodičom. V roku 1984 dostala byt od zamestnávateľa v Košiciach a vrátili sa do Košíc. Kým boli deti školopovinné, otec sa im venoval, brával ich k rodičom do P. Q. O., nedostávali však od neho žiadne darčeky ani k sviatkom, ani na Vianoce, na výživu im riadne neprispieval. Ak boli deti staršie, brával ich už menej. Konflikt nastal, keď mal poručiteľ problémy vo firme a vtedy nechal byt aj firmu prepísať na E.. Po vyriešení finančných problémov chcel byť nazad, v tom čase už E. doštudoval v Prahe, chcel si tam kúpiť byt. Byt na Turgenevovej ulici predali za účelom, aby si mohol kúpiť byt v Prahe. Dcéry A. sa dotklo, ako sa k nej aj ku svedkyňi poručiteľ správa, preto s ním prerušila vzťahy, hovorila, že si s ním nemá čo povedať. Poručiteľ bol autoritatívny, chcel o všetkom rozhodovať, keď svedkyňa nesúhlasila, tak sa jej ušla facka, aj bitka. Mal aj mimomanželský vzťah a deti to videli. Má vedomosť o tom, že deti posielali otcovi svadobné oznámenie.

12. Žalobcovia v konaní tvrdili, že poručiteľ nemôže platne vydediť svojho potomka, ak neprejavovanie opravdivého záujmu je následkom nezájmu poručiteľa o potomka. Nebolo preukázané, že by poručiteľ vyvíjal nejakú aktivitu vo vzťahu k svojim dvom deťom. Dokonca v prípade žalobcu, keď sa vzájomné vzťahy obnovili, bol to poručiteľ, ktorý sa urazil pre nedochvilnosť syna a uviedol, že ho nechce viac vidieť. Vzťahy boli naštrbené od osemdesiatych rokov, kedy došlo k rozvodu manželstva medzi poručiteľom a matkou žalobcov. Poukazujúc na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5Cdo/239/2009 a sp.zn. 2Cdo/109/2010 zdôrazňovali, že samotné neprejavovanie záujmu nemôže byť dôvodom na vydedenie a vyžaduje sa, aby neprejavovanie skutočného záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí iba existencia takéhoto stavu. Žalobcovia nezavinili stav, že sa s otcom nestýkali alebo nie v nejakej veľkej frekvencii alebo dostatočne často na to, aby poručiteľ nenavštívil notára za účelom spísania notárskej zápisnice.

13. Žalovaná v rámci procesnej obrany argumentovala, že žalobcovia neuniesli dôkazné bremeno vo veci preukázania existencie skutočného záujmu o poručiteľa a že dôvod tohto ich nezájmu, resp. že dôvod absencie ich kontaktu s poručiteľom bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiteľom. Naopak, v rámci svojich účastníckych výpovedí potvrdili správnosť a opodstatnenosť dôvodu vydedenia. Žalobcovia sa domnievajú, že otec o nich záujem nemal, no táto ich domnienka nebola v konaní preukázaná a je nesprávna. Poručiteľ mal záujem o svoje deti, no z ich strany skutočný záujem prejavovaný nebol. Žalobcovia nepredložili v konaní jediný dôkaz, z čoho by bolo zrejmé, že ich nezáujem bol v značnej miere vyvolaný poručiteľom. Žalobcovia sa so svojím otcom kontaktovať nesnažili, oni sa len domnievali, že otec záujem mať nebude. Žiadna a už vôbec nie značná miera spoluzodpovednosti poručiteľa v konaní nebola preukázaná. Je spoločensky neslušné a neúnosné, aby sa priami potomkovia s poručiteľom absolútne nekontaktovali po dobu 12 resp. 25 rokov.

14. Podľa § 460 Občianskeho zákonníka dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa.

15. Podľa § 461 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka dedí sa zo zákona, zo závetu alebo z oboch týchto dôvodov. Ak nenadobudne dedičstvo dedič zo závetu, nastupujú namiesto neho dedičia zo zákona. Ak sa nadobudne zo závetu len časť dedičstva, nadobúdajú zvyšujúcu časť dedičia zo zákona.

16. Podľa § 473 ods.1 a ods.2 Občianskeho zákonníka v prvej skupine dedia poručiťove deti a manžel, každý z nich rovnakým dielom. Ak nededí niektoré dieťa, nadobúdajú jeho dedičský podiel rovnakým dielom jeho deti. Ak nededia ani tieto deti alebo niektoré z nich, dedia rovnakým dielom ich potomci.

17. Podľa § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka poručiťel môže vydediť potomka, ak o poručiťela trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať.

18. V zmysle § 469a ods. 2 a ods.3 Občianskeho zákonníka, pokiaľ to poručiťel v listine o vydedení výslovne určí, vzťahujú sa dôsledky vydedenia aj na osoby uvedené v § 473 ods. 2. O náležitostiach listiny o vydedení a o jej zrušení platia obdobne ustanovenia § 476 a 480; v listine však musí byť uvedený dôvod vydedenia.

19. Poručiťel môže závet buď napísať vlastnou rukou, alebo ho zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice. V každom závete musí byť uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný, inak je neplatný. Poručiťel môže prejaviť svoju poslednú vôľu do notárskej zápisnice; osobitný zákon ustanovuje, kedy sa musí úkon urobiť pred svedkami. (§ 476 ods. 1 a ods. 2, § 467d) ods.1 Občianskeho zákonníka)

20. Podľa § 479 Občianskeho zákonníka maloletým potomkom sa musí dostať aspoň toľko, koľko robí ich dedičský podiel zo zákona, a plnoletým potomkom aspoň toľko, koľko robí jedna polovica ich dedičského podielu zo zákona. Pokiaľ tomu závet odporuje, je v tejto časti neplatný, ak nedošlo k vydedeniu uvedených potomkov.

21. V zmysle § 40a veta prvá Občianskeho zákonníka, ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ust. § 479, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá.

22. Podľa § 137 Civilného sporového poriadku (ďalej „CSP“) žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o

c) určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu

d) určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

23. Podľa § 194 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac.

24. Vychádzajúc z takto zisteného skutkového stavu a z citovanej právnej úpravy, posúdil súd žalobcami uplatnený nárok sčasti za dôvodný.

25. V prípade odkázania zákonného dediča notárom na uplatnenie dedičského práva žalobou uznesením v zmysle § 194 ods.1 CMP, je žalobný návrh vymedzený uznesením dedičského súdu, naliehavý záujem na tomto určení je daný zo zákona a nie je potrebné ho v tejto časti preukazovať, pričom ide o žalobu na určenie právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d) CSP. V prejednávacom prípade žalobcovia nepredložili uznesenie dedičského súdu s obsahom vymedzeným tak, ako žalobou žiadali. Súd preto žalobný nárok posudzoval ako ostatné určovacie návrhy. Žaloba o určenie neplatnosti závetu a listiny o vydedení predstavuje určenie právnej skutočnosti, ktorá musí vyplývať z osobitného predpisu. Vo všeobecnosti Občiansky zákonník (§40a) nie je vo vzťahu k CSP osobitným predpisom. Takáto žaloba, ak nie je vymedzená dedičským súdom, je podľa názoru súdu procesne neprípustná. Je nepochybné, že medzi žalobcami ako do úvahy prichádzajúcimi zákonnými dedičmi v prvej dedičskej skupine, zároveň v postavení neopomenuteľných dedičov a žalovanou, ktorú poručiťel závetom ustanovil za dediča za súčasného vylúčenia z dedenia žalobcov listinou o vydedení, existuje spor o dedičské právo. Rozhodnutie o (ne-)platnosti listiny o vydedení a závetu predstavuje riešenie len dielčích otázok

vo vzťahu k dedičskému právu ako takému, majúci povahu len otázok predbežných, a rozhodnutie o nich ani nemôže viesť k odstráneniu stavu právnej neistoty v otázkach, pre ktoré doposiaľ nedošlo k prejednaníu dedičstva. Rozhodnutie o určení, že žalobca je dedičom po poručiťelovi, kde ide o určenie, či tu právo je alebo nie je v zmysle § 137 písm.c) CSP, môže slúžiť potrebám praktického života a plniť zároveň preventívnu úlohu vo vzťahu k prípadným iným žalobám. Otázku neplatnosti listiny o vydedení súd skúma ako otázku predbežnú v konaní o určenie, či je žalobca dedičom po poručiťelovi. Vzhľadom na postavenie žalobcov ako vydedených potomkov a neopomenuteľných dedičov je nesporný ich naliehavý právny záujem na požadovanom určení, že sú dedičmi po poručiťelovi – ich otcovi.

26. Listina o vydedení ako jednostranný výslovný prejav poručiťelovej vôle, ktorým odníma potomkovi ako neopomenuteľnému dedičovi dedičské právo, patriace mu podľa zákona, umožňuje poručiťelovi právnym úkonom zabrániť dedeniu zo zákona tomu z neopomenuteľných dedičov, ktorý o poručiťela trvalo neprejavoval opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať. Okrem formálnych náležitostí (forma potrebná pre závet) musí vydedenie spĺňať materiálne náležitosti. Materiálnou náležitosťou vydedenia je (okrem všeobecných požiadaviek pre platnosť právnych úkonov) existencia konkrétneho dôvodu vydedenia uvedeného v zákone (§ 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pre všetky dôvody je charakteristické negatívne správanie sa potomka v rozpore s dobrými mravmi. Dôvod vydedenia sa musí uviesť v listine o vydedení a tento dôvod musí existovať už v čase pred prejavom poručiťelovej vôle v listine o vydedení. Existencia dôvodov vydedenia sa posudzuje vždy za obdobie pred napísaním listiny o vydedení. Dôvod vydedenia súd posudzuje so zreteľom na všetky okolnosti daného prípadu. Ak by bol dôvod vydedenia v listine o vydedení časovo a vecne konkretizovaný, bude na vydedenom potomkovi, aby v súdnom spore popieral dôvody vydedenia. Pri vydedení uvedenom bez takejto konkretizácie (len s odkazom na niektorý z dôvodov uvedených v § 469a ods. 1 písm. a) až d) Občianskeho zákonníka), bude na dedičovi nastupujúcom na miesto vydedeného, aby dôvodnosť vydedenia v spore preukázal (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Cdo/195/2017).

27. V prejednávanom prípade bola listina o vydedení zriadená spolu so závetom vo forme notárskej zápisnice dňa 28.5.2020. Formálne náležitosti listiny o vydedení a závetu boli splnené. Námieta žalobcov, že listina o vydedení neobsahuje vymedzenie konkrétneho vydedovacieho dôvodu z časového a vecného hľadiska a listinu je nutné kvalifikovať ako absolútne neplatný právny úkon pre jej neurčitosť, nezrozumiteľnosť a rozpor so zákonom, je podľa súdu nedôvodná. V listine o vydedení poručiťel okrem citácie § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka konkretizoval časové a skutkové súvislosti vydedovacieho dôvodu, teda situáciu, ktorá ho viedla k potrebe vydedenia žalobcov. Keďže dôvod vydedenia je riadne špecifikovaný, je na vydedených potomkoch, aby v konaní popreli dôvody vydedenia.

28. K vydedeniu z dôvodu uvedeného v § 469a ods. 1 písm. b) Občianskeho zákonníka, podľa ustálenej súdnej praxe je potrebné otázku, či potomok o poručiťela trvale neprejavoval skutočný záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal, posudzovať s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu a z aspektu dobrých mravov. Jedným z hľadísk, ktoré je potrebné pri tomto dôvode vydedenia vždy skúmať je to, či potomok poručiťela mal reálnu možnosť o poručiťela prejavovať skutočný záujem, ktorý by ako potomok prejavovať mal. Teda, či poručiťel mal sám záujem sa s potomkom stýkať a udržiavať s ním bežné príbuzenské vzťahy. Vydedenie prichádza do úvahy len vtedy, ak poručiťel o tento blízky príbuzenský vzťah stojí, ak sa ho nezáujem potomka osobne citovo dotýka a ak mu táto situácia vadí. Neprichádza do úvahy v situácii, keď mu je tento stav ľahostajný, prípadne k nemu sám a podstatne prispel. O neprejavovanie opravdivého záujmu o poručiťela sa nejedná v prípade, ak nezáujem potomka bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiťelom. Zákonný dôvod vydedenia uvedený v citovanom ustanovení totiž vyžaduje, aby neprejavovanie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu.

29. Dôvodom pre vydedenie neopomenuteľného dediča zo strany poručiťela nemôže byť stav, pokiaľ sám poručiťel svojim správaním zapríčinil to, že so svojimi potomkami nemali bežné štandardné vzťahy a na základe toho o poručiťela potomok neprejavoval opravdivý záujem. Je potrebné sa zaoberať otázkou, kto v prevažujúcej miere spôsobil to, že poručiťel a potomok medzi sebou nemali bežné príbuzenské vzťahy, avšak je to spravidla nezáujem rodiča o dieťa, ktorý je príčinou nezáujmu dieťaťa o rodiča. Nemožno klásť na roveň správanie rodiča, ktorý o dieťa neprejavuje záujem a správanie dieťaťa, ktoré v dôsledku toho neprejavuje záujem o rodiča. Vydedenie prichádza do úvahy tam, kde poručiťel o blízky príbuzenský vzťah stojí.

30. Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že v roku 1983, v čase keď mala žalobkyňa cca 7 rokov a žalobca cca 9 rokov, došlo k ukončeniu spolužitia matky žalobcov a poručiteľa. Žalobcovia boli v osobnej starostlivosti matky, ktorá poručiteľovi v styku s nimi nebránila. Nedošlo k vytvoreniu prekážok, ktoré by v udržiavaní tohto vzťahu, so všetkými prejavmi záujmu a náklonnosti, poručiteľovi ako otcovi žalobcov objektívne bránili. Matka žalobcov uviedla, že poručiteľov záujem o žalobcov klesal s vekom žalobcov. Poručiteľ už počas detstva neprejavoval taký záujem o žalobcov, aký by rodič mal, čo potvrdzuje aj skutočnosť, že už počas detstva ich k ich sviatkom nekontaktoval. Poručiteľ so žalobcami dlhodobo nekomunikoval. Obaja žalobcovia tvrdili, že cítili nezáujem zo strany otca o nich. V konaní bolo nesporným, že žalobcovia sa s poručiteľom dlhodobo nestretávali a žalobkyňa v 1.rade (na rozdiel od žalobcu v 2.rade) o kontakt s otcom dlhodobo ani neprejavila žiaden záujem.

31. Z pohľadu spomenutých všeobecných východísk rozhodujúcim pre posúdenie uplatneného nároku bolo zodpovedanie otázky, či poručiteľ vlastným správaním sa k žalobcom a svojim postojom poskytol žalobcom priestor pre prejavy ich záujmu o neho. Výsledky vykonaného dokazovania takýto skutkový záver súdu neumožnili prijať.

32. Pokiaľ ide o žalobkyňu v 1.rade, táto dlhodobo neprejavovala záujem o kontakt s poručiteľom z dôvodu nie pozitívnych spomienok na neho v detstve i pre nezáujem z jeho strany. Čakala, že otec o ňu prejaví záujem, čo zároveň očakaval aj on od nej. Podľa súdu, príčina narušenia príbuzenského vzťahu poručiteľa a žalobkyne spočívala prevažne na poručiteľovi, ktorý svojím správaním sa k matke žalobcov i žalobkyňi samej v detstve (i keď toto žalobkyňa nešpecifikovala, len uviedla, že má nie veľmi pozitívne spomienky) a postupne znižujúcim sa záujmom vylúčil žalobkyňu z možnosti udržiavať s ním riadny príbuzenský vzťah, a tým aj možnosť žalobkyne prejavovať o poručiteľa záujem. Je potrebné zdôrazniť, že vzťah medzi dieťaťom a dospelou osobou je v podstatnej miere ovplyvnený správaním sa a spôsobom uplatňovania prejavov záujmu a citovej náklonnosti dospelým, zvlášť pokiaľ ide o rodiča alebo blízku osobu. Správanie sa dieťaťa vo vzťahu k dospelému je zväčša prirodzeným obrazom správania sa dospelého. Vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, aby narušenie vzťahu s poručiteľom spôsobila svojím správaním žalobkyňa. Tá nemala k otcovi vybudovaný pozitívny vzťah (za obdobie, keď ho otec mohol vybudovať) a svojho otca spočiatku občas kontaktovala (aj keď len pohľadnicami), od otca nebola ale žiadna odozva. Riadiac sa týmito úvahami súd uzavrel, že neprejavovanie skutočného záujmu žalobkyne o poručiteľa bolo výsledkom narušenia ich príbuzenského vzťahu, ktorý stav bol vyvolaný správaním sa poručiteľa a ním v podstatnej miere i udržiavaný jeho nezáujmom a ľahostajnosťou k tomuto stavu v celom rozhodnom období. Rovnakým, ľahostajným prístupom potom pristupovala žalobkyňa k svojmu otcovi. Jednorazové oslovenie žalobkyne na skontaktovanie sa cez žalobcu nemožno považovať za riadny záujem poručiteľa o dcéru. Za týchto okolností neprejavovanie záujmu žalobkyne o poručiteľa nie je dôvodom pre vydedenie.

33. Pokiaľ ide o žalobcu v 2.rade, k prerušeniu kontaktu medzi ním a poručiteľom došlo po tom, čo žalobca odmietol predať byt, ktorý mu predtým poručiteľ daroval. Poručiteľ sa cítil podvedený, uskutočnenie podvodu ale nebolo v konaní preukázané a on sám odmietol kontakt so žalobcom. Následne, po obnovení kontaktu zo strany žalobcu, sa poručiteľ cítil dotknutý nedostatočným záujmom zo strany žalobcu a jeho rodiny, čo viedlo opätovne k prerušeniu vzťahov. Je pritom pochopiteľné, že žalobca mal vybudovaný značne lepší vzťah s matkou, ak po rozvode rodičov ostal v jej osobnej starostlivosti a bol s ňou v nepretržitom kontakte. Preto jej venoval značne viac pozornosti, čo zrejme poručiteľovi prekážalo. Rovnako ako v prípade žalobkyne v 1.rade, aj tu súd konštatuje, že neprejavovanie záujmu žalobcu o poručiteľa je dôsledkom neštandardných príbuzenských vzťahov, za ktoré nesie z dôvodu svojho prístupu v prevažujúcej miere zodpovednosť poručiteľ. Neprejavovanie záujmu žalobcu v 2.rade o poručiteľa nie je za uvedených okolností dôvodom pre jeho vydedenie.

34. Nakoľko dôvod, pre ktorý poručiteľ listinou o vydedení zo dňa 28.5.2020 vylúčil žalobcov z dedenia, v čase urobenia tohto úkonu nebol daný, materiálna náležitosť vydedenia listinou o vydedení nebola naplnená a z tohto dôvodu je právny úkon vydedenia žalobcov poručiteľom neplatný. Súd preto určil, že žalobcovia sú dedičmi po poručiteľovi.

35. I napriek záveru súdu o tom, že žalobcovia sú dedičmi po poručiteľovi, súd zamietol žalobu v časti o neplatnosť závetu a listiny o vydedení, pretože určenie, že žalobcovia sú dedičmi predstavuje dostatočný a úplný podklad pre ustálenie okruhu dedičov a veľkosti ich dedičských podielov v dedičskom

konaní. Navyše, ako súd konštatoval v ods. 25 odôvodnenia, takáto žaloba (bez odkázania súdnym komisárom) nie je procesne prípustná. Relatívna neplatnosť závetu je pritom po jej dovolaní sa otázkou právneho posúdenia, na ktorú prihliada súd v dedičskom konaní.

36. Podľa § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

37. O trovách konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1, ods.2 CSP, v zmysle ktorých súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

38. Žalobcovia boli úspešní v časti o určenie, že sú dedičmi a neúspešní v nárokoch o neplatnosť listiny o vydedení a o neplatnosť závetu. Žalobcovia boli teda v spore úspešní ohľadne jedného nároku a neúspešní ohľadne dvoch nárokov. V percentuálnom vyjadrení tak úspech žalobcov predstavuje 33% a úspech žalovanej 66 %, a teda čistý úspech žalovanej činí 33% (66% - 33%). Súd preto priznal žalovanej voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 33%.

39. O výške náhrady trov konania bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

40. Súd nezistil žiadne dôvody pre aplikáciu ust. § 257 CSP, či už na strane sporu alebo týkajúce sa predmetu konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Mestský súd Košice.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 127 ods. 1 CSP) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že:

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona.